

PREGĂTIREA CHIRURGICALĂ A REZIDENȚILOR

E. Târcoveanu

Clinica I Chirurgie „I. Tănăsescu – Vl. Buțureanu” Iași

Importanța intervenției chirurgicale ca act de agresiune dirijată asupra organismului uman, parte integrantă din arsenalul terapeutic, implică din ce în ce mai mult responsabilități foarte mari. De aceea, pregătirea rezidenților în specialitățile chirurgicale este esențială pentru viitorul acestor specialități și trebuie privită cu toată responsabilitatea, întocmai ca și pregătirea piloților de pe avioanele de luptă. Acest proces complex, în continuă schimbare, în concordanță cu noile achiziții în domeniul chirurgical (transplant, chirurgie minim-invazivă, chirurgie robotică, tele-chirurgie) nu poate fi lăsat la voia întâmplării.

Nu mai este de mult timp acceptat, nici economic eficient să antrenezi chirurghi folosind tipare învechite. Aceste idei inovatoare de schimbare fac necesară dezvoltarea unor noi soluții, integratoare, pentru a păstra forța de muncă înalt calificată în sistemul îngrijirilor pentru sănătate, forță care să-și asume mari responsabilități și care este necesară pentru reconfigurarea viitoarelor servicii chirurgicale.

Ținta programului de pregătire a rezidenților în chirurgie este de a produce competențe profesionale, de a evalua cunoștințele teoretice și tehnice, deci a abilităților practice. Chirurgii se confruntă cu creșterea presiunii dinăuntru și dinafara sistemului pentru a clarifica nivelurile de competență în practica medicală.

Pentru a obține competențe se poate apela la orice mijloc de pregătire, după definirea curriculei de pregătire din specialitățile chirurgicale. Evaluarea abilității se efectuează la intervale regulate de timp folosind instrumente de măsură sigure și solide (teste grilă, prezentări de cazuri clinice, examen pe simulatoare etc.). Îndeplinirea cu succes a evaluării, autorizează instructorul – în conformitate cu progresul realizat de rezident – să treacă la următorul stadiu al programului; eventuala rată/absență va impune repetarea întregului modul de pregătire, urmată de reevaluare.

Pregătirea „pas cu pas” a rezidentului de chirurgie trebuie să înceapă în laboratorul de chirurgie experimentală și simulare, utilizând instrumente și modele sintetice, țesuturi animale și simularea virtuală a realității (simulatoarele de laparoscopie MIST-VR, LAPSIM - Surgical Science). Ședințele ar trebui corelate cu nivelul cursanților și cu aptitudinile atât ale cursanților, cât și ale îndrumătorilor.

Rezultatele acestor ședințe nu ar trebui raportate exclusiv la performanțele chirurgilor cu experiență, ci adaptate teoriilor educaționale (progres de etapă). În plus, aceste ședințe trebuie să fie, integral și obligatoriu, fascicule ale programului de pregătire. Rezidenții din primii ani ar trebui să frecventeze cel puțin o dată pe săptămână laboratorul de chirurgie experimentală și simulare, iar seniorii au nevoie de mai multe ședințe focalizate. Acest program ar trebui cuplat cu ședințe de antrenament în sala de operație, preferabil cu același instructor de la laborator. Etapele operatorii sunt planificate în funcție de complexitate și nivelul de pregătire teoretică și practică a rezidentului.

Planificarea stagiilor de pregătire este dependentă de evaluarea cunoștințelor teoretice și a abilităților practice. Au fost descrise numeroase metode de măsurare a dexterității chirurgicale în literatura chirurgicală de specialitate, deși nici una nu este folosită curent în evaluarea pregătirii chirurgicale. Se pune problema și a costurilor instrumentelor de evaluare, deși simulatoarele și-au demonstrat eficiența în evaluarea obiectivelor primare ale laparoscopiei. Antrenamentul pe simulatoare are numeroase beneficii în evaluarea situațiilor standard și a complicațiilor într-un mediu calm și netensionat.

Dezvoltarea programelor pentru operațiile simulate, similar celor utilizate de către militari în pregătirea situațiilor conflictuale, poate fi aplicată și în antrenamentul chirurgilor într-un mediu virtual. Prezența întregii echipe operatorii poate permite evaluarea abilităților echipei, iar introducerea unor scenarii de criză conduce la evaluarea judecății și cunoștințelor rezidenților. Acestea ar trebui utilizate la sfârșitul fiecărei perioade de pregătire, inclusiv evaluarea situațiilor de criză pentru confirmarea progresului și trecerea la următorul stadiu/etapă a programului.

În acest moment, curricula de bază ne conduce către dezvoltarea competențelor tehnice chirurgicale și ne reconfirmă importanța educației chirurgicale continue de lungă durată. Se pune, deci, accentul pe învățare, în raport cu nenumăratele ore petrecute în mediul spitalicesc.

În situația în care rezidenții doresc să părăsească programul într-o fază incipientă, ei pot fi orientați spre practica medicală ambulatorie sau spre un profil de medicină primară. Alteori, rezidenții solicită o întrerupere de carieră și apoi, la reîntoarcere, după verificarea competențelor dobândite anterior, pot să progreseze urmând etapele restante ale pregătirii curriculare.

Organizarea acestor programe de pregătire chirurgicală ar trebui să survină în cadrul unor proiecte naționale, controlate de societatea științifică de profil, cu definiții și etape unanim acceptate de toate centrele universitare, integrate în programul de pregătire și evaluare a competențelor. Aceste programe pot asigura menținerea standardelor de excelență.

Frământat de aceste gânduri, am creat această revistă care să ajungă ușor la publicul țintă – rezidentul în chirurgie – printr-o modalitate modernă și gratuită, împărtășind experiența unor specialiști din cele mai frumoase domenii ale specializării chirurgicale. Configurarea revistei este oarecum clasică (editorial, articole de sinteză, prezentări schematice, articole originale, cazuri clinice, anatomie și tehnici chirurgicale, istoria chirurgiei, recenzii și noutăți), dar conține și o rubrică de dialog cu cititorii. Revista își propune să apară trimestrial și să publice cel puțin două articole ale unor autori din străinătate în fiecare număr. „Vizitatorul” poate asista la configurarea fiecărui număr care, odată finalizat, va fi arhivat la sfârșitul fiecărui an (volum).

Această revistă apare ca o necesitate în condițiile cerute de noile forme de pregătire a rezidenților în chirurgie și se angajează să pună la dispoziția tinerilor chirurghi din diverse specialități, cunoștințele și modelele de bază ale pregătirii lor ca specialiști pentru noul mileniu.

Eugen Târcoveanu